

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

OPINIE

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

531. SESJA PLENARNA EKES-U W DNIACH 17 I 18 STYCZNIA 2018 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wspieranie MŚP w Europie, ze szczególnym uwzględnieniem przekrojowej strategii legislacyjnej w dziedzinie MŚP i zgodności z zasadą »najpierw myśl na małą skalę« zawartą w »Small Business Act«”

(opinia rozpoznawcza)

(2018/C 197/01)

Sprawozdawczyni: **Milena ANGEŁOWA**

Współsprawozdawca: **Panagiotis GKOFAS**

Wniosek o konsultację	Bułgarska prezydencja Rady, 5.9.2017
Podstawa prawna	Artykuł 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	18.12.2017
Data przyjęcia na sesji plenarnej	17.1.2018
Sesja plenarna nr	531
Wynik głosowania	241.5.8
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) podkreśla, że MŚP wymagają specjalnej uwagi⁽¹⁾ i wzywa Komisję Europejską (KE) do nadania prawnie wiążącego charakteru programowi Small Business Act i zapisanym w nim zasadom. Muszą temu towarzyszyć sprawne, starannie zaplanowane i skoordynowane wspólne działania Unii Europejskiej (UE), państw członkowskich – również na szczeblu regionalnym i lokalnym – i stowarzyszeń przedsiębiorców, aby poprawić sytuację MŚP w realny sposób. Wszystkie podmioty muszą być zaangażowane we wdrażanie tego, co wspólnie uzgodniły, i dzielić się odpowiedzialnością w kontekście rozwoju społecznego i postępu gospodarczego.

⁽¹⁾ Zwłaszcza teraz, 35 lat po ogłoszeniu przez PE Europejskiego Roku Przedsiębiorstw Rzemieślniczych, 25 lat po wprowadzeniu rynku wewnętrznego i 15 lat po wprowadzeniu euro.

1.2. Konieczne jest ściślejsze zaangażowanie partnerów społecznych i organizacji reprezentujących MŚP w europejski semestr, włącznie ze spójną sprawozdawczością i monitorowaniem wdrażania i wyników umów o partnerstwie państw członkowskich. EKES wzywa Komisję i Radę do objęcia wdrażania Small Business Act stałą kontrolą w ramach semestru i rocznej analizy wzrostu gospodarczego w ścisłej współpracy z organizacjami reprezentującymi MŚP.

1.3. EKES apeluje o sprzyjającą włączeniu, spójną, skuteczną przekrojową europejską politykę w obszarze MŚP, która powinna uwzględniać również potrzeby różnych podkategorii MŚP, np. przedsiębiorstw tworzących wartość, mikroprzedsiębiorstw, małych przedsiębiorstw, przedsiębiorstw rodzinnych i tradycyjnych, a także przedsiębiorstw prowadzących działalność na obszarach oddalonych, osób samozatrudnionych i rzemieślników. Uważa za niezbędne opracowanie definicji każdego rodzaju MŚP⁽²⁾. Swoboda prowadzenia działalności gospodarczej oparta na formach demokracji gospodarczej właściwej dla modelu społecznego i rynkowego UE – co zapisano w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej – wymaga skutecznej ochrony, co wiąże się z koniecznością ugruntowania ducha przedsiębiorczości, kultury i kształcenia w Europie.

1.4. EKES zaleca następującym po sobie prezydencjom Rady UE – bułgarskiej, austriackiej i rumuńskiej – by wraz z organizacjami reprezentującymi MŚP ustanowiły i prowadziły stałą wspólną międzyinstytucjonalną grupę doradczą ds. MŚP. Powinna ona rozpocząć od podjęcia działań następczych i sprawozdawczości na temat specjalnych planów działania na lata 2014–2020 dotyczących przekrojowych i międzysektorowych strategii politycznych i programów w obszarze MŚP.

1.5. EKES podkreśla potrzebę szybkiej realizacji konkretnych propozycji zawartych w niniejszym dokumencie i wzywa KE, Parlament Europejski (PE) i Radę, by niezwłocznie podjęły w tym celu odpowiednie kroki.

2. Kontekst i aktualna sytuacja

2.1. We wrześniu 2017 r. przyszła bułgarska prezydencja Rady UE zwróciła się z wnioskiem o opinię rozpoznawczą w sprawie promowania MŚP w Europie ze szczególnym naciskiem na przekrojowe podejście legislacyjne do MŚP i uwzględnienie Small Business Act oraz zasady „najpierw myśl na małą skalę”. EKES bardzo pochwala tę inicjatywę, ponieważ pokrywa się ona z licznymi postulatami zawartymi w opiniach EKES-u o nadanie prawnej skuteczności programowi Small Business Act i zapisanym w nim zasadom.

2.2. W czerwcu 2017 r. Komisja opublikowała plan działania⁽³⁾ w celu rozpoczęcia konsultacji na temat zasadności i potrzeby aktualizacji definicji MŚP. Z pierwszych reakcji wynika, że większość respondentów – 18 z 22 – uważa definicję za przestarzałą i apeluje o jej aktualizację i dostosowanie⁽⁴⁾.

2.3. W 2011 r. KE opublikowała przegląd programu Small Business Act dla Europy⁽⁵⁾ w celu przyspieszenia jego wdrażania⁽⁶⁾, a w 2014 r. zapoczątkowała konsultacje w sprawie sposobu dokonania tego przeglądu⁽⁷⁾, lecz godne ubolewania jest to, że nie przedsięwzięto żadnych dalszych środków politycznych z myślą o działaniach następczych. Coroczne postępy w zakresie programu Small Business Act dla Europy są monitorowane przez sieć pełnomocników ds. MŚP, jednak wciąż zostało dużo do zrobienia, aby zagwarantować uzyskanie tych informacji przez MŚP i organizacje je reprezentujące.

2.4. EKES docenia wysiłki Komisji dotyczące wdrożenia zasady „najpierw myśl na małą skalę”, a zwłaszcza podejście polegające na uwzględnieniu interesów MŚP, co znalazło wyraz w programie REFIT oraz inicjatywach na rzecz przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw scale-up⁽⁸⁾.

⁽²⁾ Dz.U. C 318 z 23.12.2009, s. 22; Dz.U. C 226 z 16.7.2014, s. 10.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/sme-definition_en.

⁽⁴⁾ http://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2017-2868537/feedback_en?size=10&page=2. Wysiłki KE zmierzające do uruchomienia kolejnego etapu konsultacji we wszystkich językach UE zasługują na uznanie, ponieważ umożliwią większy odzew.

⁽⁵⁾ COM(2011) 78 final.

⁽⁶⁾ COM(2008) 394 final.

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/small-business-act_en, sygn. Ares(2015)812234 – 25/02/2015.

⁽⁸⁾ COM(2016) 733 final.

3. Uwagi ogólne

3.1. EKES ubolewa, że postępy w rzeczywistym stosowaniu zasady „najpierw myśl na małą skalę” pozostają fragmentaryczne i dalece niepełne. Opóźnienie we wdrażaniu jest bardzo niebezpieczne, ponieważ MŚP stoją dziś przed licznymi wyzwaniami niż kiedykolwiek – ostra konkurencja, niedobory wykwalifikowanych pracowników, nowe formy pracy i konsumpcji, intensywny napływ coraz bardziej skomplikowanych informacji, ograniczone środki na innowacje, ciągle pomniejszanie roli przedsiębiorcy, niestabilne rynki finansowe, skomplikowany dostęp do finansowania, wysoka zależność od środowiska zewnętrznego i ograniczona siła negocjacyjna⁽⁹⁾. Sytuację MŚP dodatkowo pogarszają nadmiernie złożony proces technicznej normalizacji, zasady ochrony własności intelektualnej i ogólne zasady ochrony danych, nadużycia na rynku ze strony globalnych graczy i utrudnione uczestnictwo w unijnych i krajowych zamówieniach publicznych oraz globalnych łańcuchach wartości. Należy opracować skuteczniejsze rozwiązania, zwłaszcza tam, gdzie MŚP odczuwają negatywne skutki problemów strukturalnych i niedoskonałości rynku.

3.2. Cyfryzacja i związany z nią rozwój technologiczny, w tym handel elektroniczny, stanowią nie tylko cenne możliwości dla MŚP, lecz również stawiają przed nimi ważne wyzwania, wymuszając zmianę kultury, działalności i modeli biznesowych. Bardzo pożądane byłoby, aby regiony i sektory gospodarcze mające najbardziej krytyczne znaczenie dla MŚP zostały ściślej włączone w czwartą rewolucję przemysłową.

4. Lepsze kształtowanie polityki i skuteczniejsza realizacja

4.1. EKES postrzega definicję MŚP nie jako odpowiedź na wszystkie problemy MŚP, lecz jako instrument zapewniający lepszy dostęp do środków wsparcia. Przegląd definicji powinien zatem opierać się na ocenie wpływu proponowanych zmian na unijne programy i strategie polityczne dotyczące MŚP, zwłaszcza na ich wkład we wzrost i tworzenie miejsc pracy. Aktualizacja musi uwzględniać kluczowe zalecenie oparte na wynikach konsultacji i decyzji Trybunału Sprawiedliwości UE⁽¹⁰⁾. EKES apeluje, by dalsze prace dotyczące możliwości przeglądu obejmowały co najmniej następujące aspekty⁽¹¹⁾: elastyczność wyboru przez MŚP, które dwa kryteria z trzech ujętych w art. 2⁽¹²⁾ załącznika do zalecenia spełnić, w miejsce narzucania „kryterium liczby pracowników”⁽¹³⁾ jako jedynego nadrzędnego kryterium; środki umożliwiające w razie potrzeby aktualizację progów określonych w art. 2, również przez dostosowanie ich do najbardziej aktualnego podejścia określonego w dyrektywie 2013/34/UE⁽¹⁴⁾ oraz ponowną ocenę i przegląd zastrzonych przepisów art. 3⁽¹⁵⁾. W wypadku przeglądu definicji MŚP Komisja powinna go dokonać w ściślejszej współpracy z organizacjami MŚP na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym.

4.2. Należy stosować bardziej szczegółowe i zróżnicowane podejście do koncepcji środków wsparcia MŚP, mając na uwadze niejednorodność i różnorodność MŚP oraz różne niedoskonałości rynku, z którymi przedsiębiorstwa te się borykają. Należy zbadać specjalne potrzeby różnych podkategorii⁽¹⁶⁾ o potencjalnej wartości dodanej w procesie rozwoju gospodarczego⁽¹⁷⁾, mające różne formy prawne i modele biznesowe⁽¹⁸⁾, aby zaprojektować i skutecznie wdrożyć odpowiedni zestaw środków politycznych służących promowaniu ich wzrostu, włączając w to definicję każdej z tych grup⁽¹⁹⁾. Co roku należy stosować skuteczny marketing oraz monitorować i oceniać obiektywne badania obejmujące analizy ilościowe środków promocji i wsparcia MŚP w ramach europejskiego semestru na szczeblu UE.

5. Finansowanie MŚP

5.1. Większość MŚP to bardzo małe przedsiębiorstwa i mikroprzedsiębiorstwa obejmujące osoby samozatrudnione i przedstawiciele wolnych zawodów. Te grupy mają bardzo specyficzne potrzeby w kwestii finansowania – względnie niskie

⁽⁹⁾ Różne badania – np. Parlament Europejski, 2011 r.; CSES, 2012 r.; KE, 2008 r.; OECD, 1998 r.

⁽¹⁰⁾ http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/AUTO/?uri=uriserv:OJ.C_.2017.030.01.0056.01.POL&toc=OJ:C:2017:030:FULL,
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=183329&pageIndex=0&doclang=PL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=687947>,
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=183335&pageIndex=0&doclang=PL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=691887>.

⁽¹¹⁾ Dz.U. C 81 z 2.3.2018, s. 1.

⁽¹²⁾ Artykuł 2, załącznik, 2003/361/WE.

⁽¹³⁾ Artykuł 4, załącznik, 2003/361/WE.

⁽¹⁴⁾ Dyrektywa 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r.

⁽¹⁵⁾ Artykuł 3, załącznik, 2003/361/WE.

⁽¹⁶⁾ Dz.U. C 81 z 2.3.2018, s. 1.

⁽¹⁷⁾ Dz.U. C 81 z 2.3.2018, s. 1.

⁽¹⁸⁾ Dz.U. C 345 z 10.3.2017, s. 15, pkt 3.2.

⁽¹⁹⁾ Dz.U. C 318 z 23.12.2009, s. 22; Dz.U. C 226 z 16.7.2014, s. 10.

kwoty, brak zabezpieczenia i bardzo niska zdolność do wypełnienia formalności administracyjnych. Doceniając ich znaczny potencjał tworzenia trwałych miejsc pracy, zwłaszcza w dość małych i odległych miejscowościach, EKES apeluje do Komisji o większy nacisk na opracowanie prostych i łatwo dostępnych instrumentów w celu zaspokojenia ich potrzeb finansowych.

5.2. Zadłużenie

5.2.1. Ponieważ karta MŚP i Small Business Act zostały włączone do najnowszych priorytetów unii bankowej, EKES postuluje bardziej wszechstronne, pogłębione i spójne podejście, aby móc ocenić, jak zasada „najpierw myśl na małą skalę” była lub mogłaby być stosowana do polityki bankowej UE i różnych krajowych przepisów bankowych i finansowych w państwach członkowskich. Apeluje do Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego o włączenie reprezentacji EKES-u do Bankowej Grupy Interesariuszy oraz do innych odpowiednich forów technicznych.

5.2.2. Komitet apeluje o utworzenie i rozwój sieci „rzeczników kredytowych” w państwach członkowskich pod auspicjami UE w celu dalszego ułatwiania dialogu między MŚP a instytucjami kredytowymi i zapewnienia jego wyważenia.

5.2.3. Aby zmniejszyć przepaść informacyjną między bankami a MŚP i poprawić ich wiedzę w obszarze finansów, EKES proponuje, by wnioskować o dane jakościowe oraz by je analizować w celu uzyskania informacji na temat tego, jak instrumenty finansowe są wykorzystywane przez banki pośredniczące w celu dotarcia do MŚP, które w większości przypadków potrzebują zasobów finansowych⁽²⁰⁾, i jakie są powody nieprzyznawania im kredytu, zgodnie z zasadami przekazywania przez banki informacji zwrotnych⁽²¹⁾.

5.2.4. EKES wyraża poważne zaniepokojenie doniesieniami o upadłości banków, która pozbawia niektóre przedsiębiorstwa możliwości prowadzenia działalności z powodu zwykłych problemów z płynnością, i apeluje do Komisji o podjęcie szybkich działań w celu zapobiegania takim zdarzeniom w przyszłości. Rozwiązaniem mogłaby być firmowa karta kredytowa zawierająca historię kredytową i umożliwiająca zwiększenie limitu kredytowego na podstawie ostrożnych danych⁽²²⁾.

5.2.5. Innowacyjne platformy pożyczek społecznościowych stanowią ogromny potencjał jako alternatywne źródło finansowania MŚP, umożliwiając pozabankowe formy pośrednictwa finansowego. Jednak wykorzystanie wysokiego potencjału tych nowych form pożyczania wciąż utrudniają niejasne przepisy ustawowe i wykonawcze. EKES apeluje o podjęcie przez decydentów, organy regulacyjne i zainteresowane strony międzynarodowych wysiłków w celu uściślenia zasad regulujących kluczowych pośredników finansowych w tym obszarze, bez tworzenia dużych obciążeń regulacyjnych.

5.2.6. Dobre praktyki państw członkowskich w zakresie łatwego i przystępnego dostępu MŚP do finansowania należy przeanalizować i rozpowszechnić, a ponadto należy zachęcać do ich powielania

5.2.7. MŚP w Europie mają niewielki dostęp do rynku obligacji korporacyjnych lub są takiego dostępu pozbawione z powodu braku płynności, wysokich kosztów emisji i wygórowanych wymogów informacyjnych. EKES uważa, że pomocne w pokonaniu tych przeszkód byłyby proporcjonalne wymogi dotyczące notowania na rynkach kapitałowych i ujawniania informacji dla MŚP, przyjęcie specjalnych zachęt i utworzenie wyspecjalizowanych rynków kapitałowych MŚP na szczeblu państw członkowskich.

5.3. Fundusze unijne

5.3.1. Zasady pomocy państwa należy uprościć i zaktualizować, aby usunąć wszelkie nieścisłości dotyczące MŚP, zwłaszcza te dotyczące powiązania osób fizycznych, państwa i własności samorządowej, struktur holdingowych i innych ograniczeń, które bardzo trudno śledzić. EKES popiera wnioski dotyczące nadmiernie rygorystycznego wdrażania zawarte w badaniu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych opublikowanym w 2017 r. przez DG ds. Polityki Wewnętrznej PE, zwłaszcza potrzebę dalszego uproszczenia zasad, a także dopasowania ich w większym stopniu do warunków w terenie i bardziej elastycznego stosowania, jako że ich złożoność zwiększa obciążenia administracyjne, ryzyko powielania wymogów i przewagę zgodności z przepisami nad wynikami wdrażanych projektów⁽²³⁾.

⁽²⁰⁾ Aby przeciwdziałać istniejącym negatywnym praktykom, w ramach których banki komercyjne oferują tanie, współfinansowane przez UE zasoby finansowe swoim lojalnym klientom, pozbawiając licznych MŚP dostępu do tego rodzaju instrumentów.

⁽²¹⁾ <http://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2017/06/High-level-principles-on-feedback-given-by-banks-on-declined-SME-credit-applications.pdf>.

⁽²²⁾ Na podobieństwo węgierskiego „Széchenyi card”.

⁽²³⁾ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/585906/IPOL_STU\(2017\)585906_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/585906/IPOL_STU(2017)585906_EN.pdf).

5.3.2. Jeżeli programy i środki wsparcia są projektowane na szczeblu UE, powinny obejmować kryteria gwarantujące racjonalną równowagę geograficzną.

5.3.3. EKES wzywa KE, by utrzymała i dalej rozwinęła program COSME jako istotny instrument wspierania MŚP⁽²⁴⁾.

5.3.4. EKES wyraża ubolewanie z powodu braku dostatecznych danych na temat wyraźnego wpływu środków przyznawanych na działania w zakresie polityki dotyczącej MŚP w wieloletnich ramach finansowych 2014–2020. Komitet apeluje do Komisji o szybkie rozwiązanie tego problemu oraz zgłaszanie i monitorowanie zarówno kryteriów jakościowych, jak i ilościowych podczas oceny skutków.

5.3.5. EKES apeluje do Komisji i państw członkowskich o skuteczniejsze wdrażanie zasady partnerstwa⁽²⁵⁾ przy kształtowaniu przyszłych wieloletnich ram finansowych. Nawet jeżeli udział partnerów społecznych w procesie podejmowania decyzji jest wiążący, w praktyce występuje wiele przeszkód utrudniających im wywieranie rzeczywistego wpływu na decyzje.

5.3.6. Wsparcie dla MŚP koncentrowało się na zwiększaniu roli badań i innowacji w tego rodzaju przedsiębiorstwach oraz na przedsiębiorstwach typu start-up. Chociaż EKES nie kwestionuje znaczenia tych strategii politycznych, pragnie jednak podkreślić, że skorzysta z nich tylko niewielki odsetek wszystkich MŚP, dlatego apeluje o bardziej zróżnicowane instrumenty wsparcia, skierowane do wszystkich rodzajów przedsiębiorstw i obejmujące wszystkie etapy ich cyklu życia.

5.4. *Równe traktowanie*

5.4.1. Rozwój unii rynków kapitałowych – ekspansja funduszy venture capital, rynków private equity – włącznie z rynkami nieformalnymi, aniołami biznesu i finansowaniem społecznościowym, poprawił dostęp konkretnych kategorii MŚP do venture capital. Jednak bardzo duży odsetek MŚP z dużym prawdopodobieństwem nie skorzysta z tych możliwości. Nawet dla przedsiębiorstw innowacyjnych, przedsiębiorstw typu start-up i średnich przedsiębiorstw nowe instrumenty nie są łatwe do zastosowania, a między poszczególnymi krajami nadal występują w tym względzie istotne różnice wynikające z poziomu rozwoju lokalnych rynków kapitałowych oraz z braku odpowiednich regulacji.

5.4.2. EKES wzywa Komisję do zapewnienia lepszego informowania i mentoringu dla MŚP w celu poszerzenia zakresu ich strategicznej wizji i poprawy ich zdolności do wykorzystywania finansowania kapitałowego. Ponieważ tradycyjnie MŚP wykorzystywały w największym zakresie finansowanie dłużne, ich znajomość i zrozumienie alternatywnych instrumentów jest ograniczone, a stosunek do finansowania kapitałowego – niepewny. Dostrzegając ostatnie wysiłki Komisji zmierzające do poprawy znajomości poszczególnych instrumentów finansowych, EKES podkreśla, że działania te są niewystarczające, i apeluje o wspieranie organizacji przedsiębiorstw w opracowywaniu długoterminowych strategii MŚP dotyczących finansowania przedsiębiorstw, a także o zachęcanie ich do tego. Ponieważ mają one codzienny kontakt z MŚP, mogą im pomóc w lepszym zrozumieniu możliwości, jakie oferują im różne instrumenty finansowe w kwestii zaspokajania różnych potrzeb finansowych na poszczególnych etapach ich cyklu życia.

6. *Potrzeba wspierania MŚP poprzez praktyczne działania w oparciu o dowody*

6.1. Pomimo swej potencjalnej przydatności⁽²⁶⁾ niestety sieć pełnomocników ds. MŚP w kilku krajach nie dowiodła swojej rzeczywistej wartości dodanej, a ponadto śledzenie wyników jej pracy jest bardzo trudne. Jeżeli wskrzeszony ma zostać pomysł, jakim jest stworzenie takiej sieci, należy nadać jej ważniejszą rolę, w tym zapewnić bliższy i bezpośredni kontakt z krajowymi i lokalnymi organizacjami MŚP oraz wymianę dobrych praktyk i sprawozdań. EKES zaleca, aby sieć utworzyła i udostępniła platformę wymiany dobrych praktyk w celu sporządzania we współpracy z organizacjami reprezentującymi MŚP na szczeblu unijnym i krajowym rocznych sprawozdań na temat skuteczności wdrażania zasady „najpierw myśl na małą skalę”. Komitet zaleca również, aby każdy krajowy pełnomocnik ds. MŚP miał swojego odpowiednika wyznaczonego przez organizację MŚP.

6.2. Zdaniem EKES-u pełnomocnicy powinni uczestniczyć w rocznym przeglądzie wyników MŚP i otrzymać od KE ogólne wytyczne w zakresie bardziej systematycznej i metodycznej współpracy z organizacjami MŚP.

⁽²⁴⁾ Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 125.

⁽²⁵⁾ Rozporządzenie (UE) nr 1303/2013 (art. 5), zasada uściślona w rozporządzeniu delegowanym (UE) nr 240/2014.

⁽²⁶⁾ http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/small-business-act/sme-envoys_en. Sprawozdania z działalności i inne dokumenty: <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=2666>.

6.3. Zgromadzenie MŚP jest promowane jako „ogólne zgromadzenie MŚP”. Komitet w pełni popiera pomysł forum, na którym MŚP mogłyby się spotykać, omawiać kwestie niecierpiące zwłoki i poszukiwać rozwiązań. Aby nadać zgromadzeniu MŚP większą skuteczność i wzmocnić jego rolę jako platformy dyskusyjnej uczestniczącej w procesie podejmowania decyzji, EKES zdecydowanie zaleca, co następuje:

- organizacje MŚP powinny być w większym stopniu zaangażowane w coroczne przygotowanie zgromadzenia i działania następcze oraz pełnić faktyczną funkcję doradczą,
- spotkania zgromadzenia powinny zapewniać bardziej analityczny materiał przedstawiający istotne fakty, tendencje i oczekiwania zgłoszone przez neutralnych badaczy – głównie instytucje uniwersyteckie,
- dobre przykłady i pomyślane analizy porównawcze forów o podobnej skali powinny być bezzwłocznie wdrażane⁽²⁷⁾,
- należy przyjąć przejrzystą i sprzyjającą włączeniu procedurę zapraszania do udziału, gwarantującą odpowiednią reprezentację przedsiębiorców, organizacji MŚP, pośredników, instytucji uniwersyteckich i badawczych oraz decydentów ze wszystkich państw członkowskich⁽²⁸⁾,
- należy dążyć do miarodajnych wyników na podstawie rozmów i prac zgromadzenia, np. gotowych rozwiązań, wykazów kwestii do omówienia itp. Co roku należy sporządzać i udostępniać sprawozdanie na temat postępów we wdrażaniu decyzji podjętych w poprzednim roku,
- należy uwzględnić konsultacje z MŚP i ich przedstawicielami podczas rozmów na temat programu i zakresu kwestii w trakcie zgromadzenia.

6.4. Komitet wyraża głębokie przekonanie, że reprezentacyjność zwiększy skuteczność strategii politycznych i środków na szczeblu unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym oraz będzie stanowić dodatkowy bodziec do dialogu społecznego na szczeblu sektorowym, dlatego apeluje o lepsze reprezentowanie MŚP poprzez zaangażowanie we wspólne działania silnych i reprezentatywnych organizacji MŚP oraz wymianę doświadczeń i dobrych praktyk.

6.5. Niektóre internetowe portale informacyjne Komisji, które są ważne dla MŚP, nie są tłumaczone na wszystkie języki UE, co stawia MŚP w niekorzystnej sytuacji. To samo dotyczy większości konsultacji publicznych.

6.6. EKES z niepokojem stwierdza, że zbyt wiele badań i analiz Komisji jest zlecanych prywatnym konsultantom, którzy nie mają dogłębnej wiedzy na temat strategii dotyczących MŚP i ich wpływu, ponieważ nie mają codziennego kontaktu z MŚP ani ich nie reprezentują. Pilnie potrzebne są niezależne placówki naukowe oraz partnerstwa publiczno-prywatne we współpracy z organizacjami MŚP, aby zagwarantować MŚP wartość dodaną na szczeblu UE.

7. Obciążenia administracyjne i regulacyjne

7.1. W sytuacji, gdy europejskie, krajowe, regionalne i lokalne obciążenia regulacyjne są nadmierne, pozostają one główną przeszkodą dla MŚP, które są zazwyczaj słabo przygotowane do rozwiązywania tego rodzaju problemów. EKES opowiada się za zmniejszeniem obciążeń i ciężarów odczuwanych przez małe i średnie przedsiębiorstwa, mikroprzedsiębiorstwa i obywateli. Komisja powinna skupić się raczej na jakości niż na ilości i przyznać pierwszeństwo ograniczeniu obciążeń administracyjnych – postrzeganych jako kosztowne dla przedsiębiorstw i hamujące ich konkurencyjność – a także innowacyjności i tworzeniu miejsc pracy. Oczywiście jest, że należy tego dokonać z uwzględnieniem celu i powodu wprowadzenia określonych obowiązków. EKES podkreśla, że procedury zachowania zgodności nie muszą być kosztowne ani długie. Należy promować zasadę milczącej zgody podczas tworzenia przepisów na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym. Trzeba zachęcać państwa członkowskie do utrzymywania opłat administracyjnych na poziomie nieprzekraczającym kosztów administracyjnych.

⁽²⁷⁾ Na przykład forum finansowe EuroFi <http://www.eurofi.net/>, Annual Financial Services Forum (doroczne forum usług finansowych) itp.

⁽²⁸⁾ Reprezentacja MŚP jest obecnie przedmiotem dyskusji, ponieważ „udział w zgromadzeniu MŚP i Europejskiej Nagrodzie Promocji Przedsiębiorczości następuje wyłącznie na osobiste zaproszenie Komisji”. Doprowadziło to do sytuacji, w której co roku zbierał się ten sam krąg uczestników bez gwarancji reprezentowania społeczności MŚP w ich krajach lub zdolności do przekazania tej społeczności idei wysuniętych w trakcie spotkań zgromadzenia. Nie ujawniono propozycji tematów, a program zawiera jedynie fragmentaryczne przykłady przedsiębiorczości. Zgromadzenie nie debatuje nad ważnymi kwestiami lub propozycjami.

7.2. Zasada jednorazowości i test MŚP powinny być stosowane dokładniej i bardziej systematycznie przez odpowiednie służby KE⁽²⁹⁾ i mieć moc prawną, ponieważ obecnie ich zastosowanie w praktyce jest niezwykle ograniczone, gdyż pozostawiono je dobrej woli państw członkowskich. To przedsięwzięcie musi obejmować zarówno proces legislacyjny, jak i procedury administracyjne mające wpływ na MŚP (włącznie z wprowadzeniem jednego partnera i ograniczeniem obowiązków w zakresie sprawozdawczości⁽³⁰⁾). EKES podkreśla, że chociaż należy unikać wszelkiego powielania wniosków o dostarczanie informacji, to z myślą o dobrym zarządzaniu rządowe rejestry danych powinny dysponować odpowiednimi i niezbędnymi danymi i informacjami pozwalającymi realizować określone kierunki polityki, monitorować je i dokonywać ich oceny.

7.3. EKES apeluje do Komisji o przegląd jej zobowiązań do oceny różnych przepisów ustawowych i wykonawczych, które zostały zawieszane lub opóźnione, oraz o szybkie rozpatrzenie tych, które dotyczą MŚP. Komitet apeluje do KE o wzmocnienie i zwiększenie zdolności administracyjnych specjalnej dyrekcji odpowiedzialnej za MŚP.

7.4. Komisja musi zwrócić szczególną uwagę na to, by oceny skutków i program REFIT kładły w stosownych przypadkach szczególny nacisk na potrzeby MŚP. Państwa członkowskie powinny powielić te działania na swoim gruncie. Podczas przeglądu Small Business Act Komisja wyraziła zamiar rozważenia „możliwości ograniczenia nadmiernie rygorystycznego wdrażania wymogów przez państwa członkowskie”. Zamiar ten musi znaleźć praktyczny wyraz⁽³¹⁾, zgodnie z komunikatem w sprawie inteligentnych regulacji, bez ograniczania przepisów dotyczących ochrony obywateli, konsumentów i pracowników, norm równości między kobietami i mężczyznami lub norm środowiskowych⁽³²⁾ również poprzez zachęcanie państw członkowskich do wyznaczenia centralnego organu odpowiedzialnego za monitorowanie. Cel ten można osiągnąć w postaci służb wczesnego ostrzegania oraz monitorowania spójności transpozycji przepisów UE na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, aby zapobiegać nadmiernie rygorystycznemu wdrażaniu wymogów lub niepotrzebnym obciążeniom administracyjnym. EKES proponuje również, aby programy pełnomocników ds. MŚP obejmowały obowiązkowo kwestie, które zostały wpisane do programu prac regulacyjnych Komisji.

7.5. EKES apeluje do decydentów europejskich i krajowych o zagwarantowanie systematycznej kontroli nad nowymi uregulowaniami i ich wdrażaniem ze strony przedstawicieli UE oraz krajowych, regionalnych i lokalnych stowarzyszeń przedsiębiorstw. Ograniczenie niepotrzebnych kosztów i obciążeń powinno być oparte na danych pochodzących z oceny każdego indywidualnego przypadku.

7.6. Doceniając kluczowe znaczenie przenoszenia własności przedsiębiorstw dla MŚP, a zwłaszcza dla przedsiębiorstw rodzinnych, EKES apeluje o szybkie przyjęcie środków ułatwiających i upraszczających takie rozwiązanie po rozsądnych kosztach.

7.7. Należy szerzej promować kulturę podejmowania ryzyka, w tym przez tworzenie bardziej sprzyjających ram ustawodawczych regulujących oferowanie drugiej szansy. Konieczne jest dalsze rozwinięcie i powielenie we wszystkich państwach członkowskich takich projektów, jak PRE-SOLVE i Early Warning Europe.

8. Zasoby ludzkie

8.1. Chociaż MŚP tworzą większość nowych miejsc pracy w UE, ostatnio napotykają poważne problemy w dostępie do wykwalifikowanych pracowników, zwłaszcza pracowników wyposażonych w umiejętności związane z gospodarką cyfrową, co jest spowodowane między innymi pogorszeniem sytuacji demograficznej w wielu regionach pod względem liczby ludności i tendencji społeczeństwa do starzenia się.

8.2. Nawet w regionach, w których rośnie liczba ludności, MŚP mają trudności z zatrudnieniem i utrzymaniem wysoko wykwalifikowanych pracowników oraz spełnianiem rosnących wymogów regulacyjnych i biurokratycznych instytucji odpowiedzialnych za rynek pracy. MŚP wymagają wsparcia w identyfikacji, przyciąganiu i szkoleniu zasobów ludzkich. Potrzebne są środki wspierające MŚP w kwestii szkoleń z bezpieczeństwa i higieny pracy oraz usług opieki zdrowotnej dla pracowników – na przykład w formie przedstawienia oferty takich usług klastrowi lub grupie MŚP w celu ograniczenia kosztów i formalności technicznych.

8.3. EKES wzywa Komisję do opracowania środków wsparcia oferujących pozasezonowe i indywidualnie dostosowane programy szkoleniowe w celu umożliwienia pracownikom zdobycia kwalifikacji oraz do zachęcania państw członkowskich do tworzenia systemów stale oferujących takie programy, ponieważ małe przedsiębiorstwa odnotowują wysoki odsetek pracowników odchodzących z pracy. Tego rodzaju środki będą stanowić dla MŚP pomoc w rozwiązywaniu problemów z niedoborami na rynku pracy, które ograniczają ich perspektywy.

⁽²⁹⁾ <http://www.eurochambres.eu/Content/Default.asp?PageID=1&DocID=7733>.

⁽³⁰⁾ COM(2011) 78 final, s. 8.

⁽³¹⁾ COM(2011) 78 final, s. 8.

⁽³²⁾ Dz.U. C 303 z 19.8.2016, s. 45 (ust. 2.9.1).

8.4. EKES podkreśla zwłaszcza potrzebę zwiększenia liczby ofert przygotowania zawodowego oraz opracowania specjalnych programów mentorskich i programów opieki dydaktycznej w celu rozwiązania problemów w obszarze bezrobocia młodzieży. Należy to osiągnąć przy możliwie jak najmniejszym obciążeniu administracyjnym MŚP.

8.5. EKES stwierdza, że wzrost zatrudnienia następuje przede wszystkim w sektorze MŚP, a zwłaszcza w średnich przedsiębiorstwach. Równocześnie wyzwaniem stanowi znalezienie odpowiednich sposobów na dialog społeczny między pracownikami i pracodawcami w takich przedsiębiorstwach oraz na nadanie mu specjalnej struktury. Pomocną mogłaby być inicjatywa mająca na celu gromadzenie innowacyjnych przykładów wywodzących się z najlepszych praktyk różnych krajów.

9. Przedsiębiorczość

9.1. W nawiązaniu do wcześniejszych opinii⁽³³⁾ EKES wyraża zaniepokojenie faktem, że ostatnie dane wskazują na przewagę „przedsiębiorczości z konieczności” nad „przedsiębiorczością z wyboru”, oraz wzywa Komisję i państwa członkowskie do rozpoczęcia prac nad środkami, które pozwolą odwrócić tę tendencję⁽³⁴⁾, oraz do zachęcania do umacniania kultury przedsiębiorczości w Europie.

9.2. Wdrażanie planu działania na rzecz przedsiębiorczości⁽³⁵⁾ jest jeszcze dalekie od zakończenia. EKES uznałby dalsze opóźnienia za niezwykle szkodliwe, ponieważ duch przedsiębiorczości w Europie nie nadąża za duchem przedsiębiorczości w innych częściach świata, a wdrożone środki mają ograniczone skutki⁽³⁶⁾.

9.3. Niski poziom wykorzystania przez MŚP jednolitego rynku cyfrowego w ramach ich transgranicznych stosunków handlowych jest ważnym problemem dla nich samych, a zwłaszcza dla mikroprzedsiębiorstw. Należy je zachęcać do uczestnictwa na tych samych warunkach rynkowych i na równych zasadach stosujących się do dużych międzynarodowych i europejskich internetowych przedsiębiorstw handlowych. MŚP muszą mieć prawo wyboru rynku, na jakim chcą funkcjonować, oraz swobodę zawierania umów, tak aby odbudować zaufanie do prowadzenia transgranicznych transakcji internetowych.

9.4. EKES apeluje o stworzenie ogólnego pozytywnego klimatu, który mógłby pobudzić przedsiębiorczość wśród wszystkich, bez specjalnego ukierunkowania na konkretne grupy przedsiębiorców. W tym celu pilnie potrzebne jest opracowanie planu działania na rzecz uczenia przedsiębiorczości.

9.5. EKES podkreśla rolę norm społecznych i kulturowych i apeluje do Komisji i państw członkowskich o większą innowacyjność w rozwiązywaniu problemu kulturowej awersji do ryzyka. Należy lepiej promować wartość przedsiębiorców i przedsiębiorstw oraz ich kluczową rolę w tworzeniu miejsc pracy i wzroście, również poprzez opracowanie specjalnego filaru praw przedsiębiorców⁽³⁷⁾, który powinien obejmować wszystkie specjalne formy przedsiębiorców, a także poprzez ogłoszenie Roku Przedsiębiorców. Komisja i państwa członkowskie muszą poprawić warunki ramowe przedsiębiorczości – takie jak dostęp do finansowania, rami regulacyjne oraz kształcenie z zakresu przedsiębiorczości.

9.6. EKES apeluje do Komisji o wsparcie i promowanie usług i programów doradczych na rzecz poprawy zarządzania małymi przedsiębiorstwami i tradycyjnymi przedsiębiorstwami rodzinnymi, ponieważ wszystko w tych przedsiębiorstwach jest bezpośrednio powiązane z tym czynnikiem, a także na rzecz uczenia się przez całe życie, w tym przez udostępnienie internetowych narzędzi kształcenia w obszarach, takich jak planowanie biznesowe i normy produkcji, przepisy dotyczące konsumentów i inne uregulowania.

10. Dostęp do rynków

10.1. Niektóre badania pokazują, że bardzo niewielki odsetek MŚP⁽³⁸⁾ postrzega rynek wewnętrzny jako rynek krajowy. Chociaż większość MŚP ma charakter lokalny, ich działalność gospodarcza jest wysoce zależna od przepisów dotyczących rynku wewnętrznego. EKES apeluje o pogłębienie rynku wewnętrznego zarówno produktów, jak i usług, zmniejszenie barier regulacyjnych i obciążeń administracyjnych, a także opracowanie instrumentów wspierających ekspansję MŚP na rynku wewnętrznym.

⁽³³⁾ Dz.U. C 81 z 2.3.2018, s. 1.

⁽³⁴⁾ Dane pokazują, że w okresie pięciu lat od początku kryzysu w 2008 r. liczba MŚP wzrosła, podczas gdy zmalała wartość dodana i liczba pracowników. Dane KE na temat przeglądu skuteczności działania MŚP (wydanie z 2014 r.).

⁽³⁵⁾ COM(2012) 795 final.

⁽³⁶⁾ Badanie EKES-u na temat oceny efektywności polityk UE dotyczących MŚP na lata 2007–2015.

⁽³⁷⁾ http://www.eurochambres.eu/custom/EUROCHAMBRES_proposal_for_a_European_Pillar_of_Entrepreneurial_Rights-2016-00213-01.pdf.

⁽³⁸⁾ W Szwecji – jedynie 6 %.

10.2. EKES zachęca Komisję do oceny, które z instrumentów dla MŚP w różnych sektorach mogłyby zachęcić MŚP do większej aktywności i udziału w umowach handlowych i negocjacjach handlowych, a także do podjęcia wysiłków w celu dalszego promowania najbardziej skutecznych instrumentów poprzez uczynienie z zasady „najpierw myśl na małą skalę” kluczowego elementu polityki handlowej UE.

10.3. EKES podkreśla, że MŚP są coraz istotniejszą kwestią dla UE, i wzywa do podjęcia szybkich działań w celu ich większego umiędzynarodowienia i umożliwienia im skorzystania z możliwości związanych z rynkami zagranicznymi.

10.4. EKES apeluje do Komisji o ułatwienie ośrodkom MŚP, których celem jest wspomaganie MŚP w wejściu na ważne rynki, np. chiński lub japoński, prowadzenia działalności w lepszy i skuteczniejszy sposób. Komitet zachęca Komisję do zapewnienia lepszej i skuteczniejszej współpracy między organizacjami reprezentującymi MŚP i organami normalizacyjnymi w świetle istniejących i nowych unijnych norm technicznych.

10.5. Niektóre państwa członkowskie zgłaszają nieuczciwe praktyki handlowe ze strony dużych sieci handlowych, które nakładają nadmiernie trudne warunki handlowe na MŚP. Ta kwestia wymaga dalszego zbadania i odpowiedniego rozwiązania.

10.6. EKES apeluje również do Komisji o wzmożenie wysiłków za pomocą jej programów europejskich i krajowych w celu zwiększenia udziału małych przedsiębiorstw w zamówieniach rządowych uzyskanych w ramach zamówień publicznych⁽³⁹⁾.

10.7. EKES jest zdania, że organizacje MŚP należy angażować w partnerstwa, tak aby mogły radzić sobie z konsekwencjami klęsk żywiołowych i innych katastrof na szczeblu UE poprzez szkolenie i lepszą koordynację.

Bruksela, dnia 17 stycznia 2018 r.

Georges DASSIS
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽³⁹⁾ https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/strategy_pl; <https://www.ppact.eu/>; www.sesamproject.eu;
<http://www.tenderio.com/>.